

Pieni haavaopas eläintenomistajille

Hevosten, koirien ja kissojen
omistajille ja hoitajille.

Esitteen asiasisällön on tarkastanut laillistettu eläinlääkäri Anna Piläker.

Haavat hevosilla

Hevoset ovat suuria ja herkkiä eläimiä, joilla voi esiintyä monenlaisia haavoja. Jos olet hevosien omistaja tai hoitaja, joudut varmasti ennemmin tai myöhemmin hoitamaan haavoja. Tämän esitteen tarkoituksena on antaa neuvoja ja vinkkejä erilaisten haavojen hoitamiseen parhaalla tavalla. Jos olet epävarma, ota yhteyttä eläinlääkəriin.

Yleistä tietoa haavojen hoidosta

Kaiken haavanhoidon tarkoituksena tulee olla mahdollisimman pitkälti haavan luonnollisen paranemisen tukeminen ja sen häiritsemisen välttäminen. Tärkeä osa tehokasta haavanhoitoa on haava-alueen optimoiminen sekä haavan kosteustasapainon että mikro-organismien määrän säätelyn avulla. Äkillisen haavan puhdistamiseen käytetään aina ensimmäisenä haaleaa vettä.

Haavainfektion ehkäiseminen

Mikro-organismeja on kaikkialla ympärillämme. Kun iho vaurioituu, ne pääsevät ihon alla oleviin kudoksiin. Mikro-organismit eivät yleensä ole itsessään haitallisia, vaan ne voivat itse asiassa edistää haavan paranemista. Jos tietyt bakteerit ja sienet pääsevät kuitenkin lisääntymään hallitsemattomasti, niistä voi vapautua myrkyllisiä aineita, jotka tulehduttavat haavan. Haavainfektiota voidaan ehkäistä säätelemällä mikro-organismien määrää. Tämä lisää haavan paranemisedellytyksiä ja vähentää antibioottien tarvetta.

Käytä aina haavaa puhdistaussasi kertakäyttökäsineitä ja sulje käytetty sidemateriaali muovipussiin ennen roskiin laittamista. Mittaa hevosien ruumiinlämpö päivittäin ja tarkista vamma ja sitä ympäröivä alue mahdollisen haavainfektion havaitsemiseksi. Ota yhteyttä eläinlääkəriin, jos hevosella on kuumetta, eli sen ruumiinlämpö on yli 38,5°C.

Mikro-organismien määrä on kasvanut

Puhdas

Kontaminaatio

Kolonisaatio

Paikallinen
tulehdus

Levinnyt
tulehdus

Laaja
tulehdus

Viivästynyt haavanhoito

Haavan puhdistaminen

Aloita pesemällä kädet saippualla ja vedellä. Huuhteile seuraavaksi haava puhtaaksi juoksevalla lämpimällä hanavedellä ja pese se miedolla nestesaippualla. Huuhteile hyvin. Jos haava on syvempi, sen puhdistamiseen voi olla hyvä käyttää keittosuolaliuosta.

Keittosuolaliuoksen valmistaminen itse

Keittosuolaliuosta (0,9-prosenttista) voi ostaa apteekista, ja sitä tulisi olla talliapteekissa äkillisiä tilanteita varten. Jatkaessasi haavan hoitoa voit valmistaa keittosuolaliuosta helposti itse. Tarvitset puhtaan kannellisen kattilan ja puhtaan PET-pullon. 0,9-prosenttiseen keittosuolaliuokseen tarvitaan 1 ml (maustemittallinen) pöytäsuolaa yhtä desilitraa vettä kohti. Kiehauta suola ja vesi kannella peitetyssä kattilassa. Ota kattila pois levyltä ja anna liuoksen jäähtyä. Kaada liuos PET-pulloon. Itse valmistettu keittosuolaliuos tulee käyttää vuorokauden kuluessa.

Huolehdi omasta turvallisuudestasi

Kipeä hevonen voi reagoida ennalta arvaamattomasti. Huolehdi siksi omasta turvallisuudestasi puhdistaessasi ja sitoessasi haavaa. Pyydä toista henkilöä pitelemään hevosta. Käytä huulipuristinta, joka vaikuttaa epäsuorasti hevosen hermostoon, jolloin se ei reagoi kipuaistimuksiin yhtä herkästi. Jos eläinlääkäri on ommeltava haava, hevoselle on ehkä annettava sekä paikallispuudutus että rauhoittavaa lääkettä.

Älä laita haavaan kemikaaleja

Jodiliuos (Jodopax) voi olla hyvä desinfiointiaine tallissa, mutta sitä ei tule käyttää haavoihin. Jodi ärsyttää ihoa voimakkaasti, ja se voi vahingoittaa hevosta ja hankaloittaa haavan paranemista. Likainen haava voidaan puhdistaa klooriheksidiinisaippualla, mutta yleisesti ottaen haavojen hoidossa tulee välttää vanhanaikaista kotilääkintää ja vaihtoehtolääkkeitä, joista voi olla haittaa. Jos olet epävarma, kysy neuvoa eläinlääkäriltä.

Hevosten yleisimmät haavat

Kantapolkema

Kantapolkema muodostuu, kun hevonen astuu oman etukavionsa alareunan päälle. Kavioon muodostuu usein ihokieleke, jonka yläreunassa on aukko, jonne voi kerääntyä likaa. Kantapolkema pitää hoitaa mahdollisimman nopeasti, jotta ihokieleke pääsee kiinnittymään takaisin. Huuhtelee haava puhtaaksi vedellä tai keittosuolaliuoksella. Paina ihon reunat yhteen, laita haavan päälle bakteereja sitova kompressioside ja kiinnitä se laukkasiteellä kannan ja ruununrajan ympäriltä. Jos hevonen astuu ylemmäs jalkansa päälle, eläinlääkärin on ehkä ommeltava haava.

Viiltohaava

Ihon läpi menevä, yli muutaman senttimetrin mittainen viiltohaava vaatii aina eläinlääkärin laittamia ompeleita. Se on paras tapa hoitaa vamma nopeasti ja toimivalla tavalla. Eläinlääkäri on syytä kutsua paikalle, jos haava on lähellä jänteitä tai niveliä. Puhdista haava keittosuolaliuoksella. Ruiskuta keittosuolaliuosta kertakäyttöruiskulla haavaan, jotta näet, onko siinä tasku (iho nousee). Taskut, joiden aukko on alaspäin, ovat vakavampia, koska silloin taskuun voi kertyä likaa. Jos haavassa on tasku, eläinlääkäri voi laittaa siihen drenin eli muovi- tai kumiputken, jonka kautta haavaneste pääsee pois haavasta ensimmäisten päivien aikana. Putki poistetaan 3–4 päivän kuluttua. Jos haava on ommeltu, tikit poistetaan noin 10 päivän kuluttua.

Naarmu

Hevonen voi saada kaatuessaan paljon naarmuja. Huuhtelee naarmuisia hiekkaa ja lika pois vedellä. Varmista, että naarmuihin ei ole uponnut hiekkaa. Pese naarmut klooriheksidiinisaippualla ja huuhtelee sen jälkeen keittosuolaliuoksella. Naarmut voivat kirvellä voimakkaasti. Laita haavaan haavageeliä tai bakteereja sitova geelikompressioside, joka kosteuttaa ja vähentää infektioriskiä.

Pistohaava

Pistohaava voi näyttää harmittomalta, mutta lähes aina eläinlääkärin tulee tutkia se sen varmistamiseksi, että kudokset eivät ole vaurioituneet syvemmältä. Haavaan on voinut myös päästä bakteereja tai vierasma-teriaalia, jotka voivat aiheuttaa voimakkaan haavainfektion. Pistohaavan ilmetessä hevosen jäykkäkouristusrokotteen voimassaolo on erittäin tärkeä tarkistaa. Jäykkäkouristus on hengenvaarallinen sairaus, jonka aiheuttajana on *Clostridium tetani* -bakteeri. Bakteerin itiöitä on maassa ja lannassa, joissa ne voivat elää kauan. Eläinlääkäri saattaa antaa ylimääräisen jäykkäkouristusrokotteen varmuuden vuoksi.

Kaviopaise

Jos hevonen alkaa yhtäkkiä ontua, on ensin tarkistettava, onko kyseessä kaviopaise. Ota yhteyttä kengittäjään, joka voi tutkia kaviot ja työstää kaviota niin, että mätä pääsee ulos. Kavio on tärkeä pitää puhtaana. Pese kavio klooriheksidiiniisaippualla ja huuhtelee ennen kaviositeen laittamista.

Potkuhaavat

Potkuhaavat on tutkittava tarkkaan, sillä niissä kudos on altistunut voimakkaalle vauriolle. Iho saattaa irrota ja haavaan voi muodostua haavataskuja. Potku voi aiheuttaa myös hakemia luuhun tai luunpalan irtoamisen. Eläinlääkärin tulee tästä syystä tutkia haava. Eläinlääkärinä odottaessa laita haavan päälle bakteereja sitova geelikompressioside, joka pitää haavan kosteana ja vähentää bakteerien määrää.

Vuohisrohtuma

Vuohisrohtuman syitä ovat ärsytys, lika, kosteus ja joskus sieni, mikä johtaa bakteerien kasvuun. Vuohiskuoppaan tai jalan alaosaan muodostuu ihotulehdus ja rupia. Aja karvat pois alueelta ja pese se lämpimällä (noin 40-asteisella) vedellä. Yritä poistaa ruvet varovasti, sillä bakteerit kerääntyvät niiden alle. Rupia voi yrittää myös pehmittää salisyylivaseliinivoiteella. Käytä aina käsineitä. Pese alue sitten klooriheksidiinisaippualla ja anna vaikuttaa 10 minuutin ajan. Huuhtelee puhtaaksi vedellä ja kuivaa hyvin. Laita haavaan Inotyol-voidetta, joka pehmentää ja suojaa aurinolta. Toista päivittäin. Jos haava ei parane, ota yhteyttä eläinlääkäriin.

Hitaasti paranevat haavat

Jos haava ei parane hyvin, se voi johtua useista syistä. Haavaan voi muodostua kukkakaalimaisesti kasvavaa granulaatiokudosta. Granulaatiokudos tulee pitää ympäröivän ihon pinnan tasolla, jotta haava voi parantua. Liiallinen liikkuminen voi haitata haavan paranemista. Haavaan voi myös muodostua pahkoja. Kyseessä voi myös olla bakteerien aiheuttama haavainfektio. Kysy neuvoa eläinlääkäriltä. Eläinlääkärinä odottaessasi voit laittaa haavan päälle bakteereja sitovan siteen bakteerien määrän vähentämiseksi haavassa.

Talliapteekin varusteet

- ✓ Kertakäyttökäsineet
- ✓ Keittosuolaliuos
- ✓ Klooriheksidiiniisaippua
- ✓ Haavaruisku
- ✓ Bakteereja sitovia kompressiositeitä/siteitä
- ✓ Puuvillasiderulla
- ✓ Sideharsoa (joustamatonta)
- ✓ Joustavaa itsekiinnittyvää sidettä
- ✓ Huulipuristin
- ✓ Sakset ja pinsetit
- ✓ Kuumemittari
- ✓ Taskulamppu
- ✓ Pehmentävää voidetta

Hevosten haavojen hoitaminen

Laukkaside kantapolkemaan

1. Huuhtele haava puhtaaksi vedellä tai keittosuolaliuoksella.
2. Paina ihokaitaleet yhteen ja laita päälle steriili kompressioside.
3. Kääri joustamatonta sideharsoa kannan ja ruununrajan ympärille. Käännä side ympäri jokaisella kierroksella, jotta se on tiiviisti haavan ympärillä.
4. Peitä itsekiinnittyvällä joustavalla siteellä.

Tarvikkeet:

- ✓ Kertakäyttökäsineet
- ✓ Keittosuolaliuos
- ✓ Klooriheksidiinisäippua
- ✓ Haavaruisku
- ✓ Bakteereja sitovia kompressiositeitä (Sorbact®)
- ✓ Joustamatonta sideharsoa
- ✓ Itsekiinnittyvää joustavaa sidettä

Jalan sitominen

1. Laita haavan päälle steriili kompressioside tai side, joka sekä suojaa bakteereilta että imee mahdollisen haavanesteen.
2. Kääri jalan ympärille pehmustevanua.
3. Laita jalan ympärille kerros puuvillavanua ja kääri sen päälle joustamatonta sideharsoa, jotta sidoksesta tulee tukeva.
4. Peitä sidos itsekiinnittyvällä joustavalla siteellä. Älä kääri sidosta liian tiukalle.

Tarvikkeet:

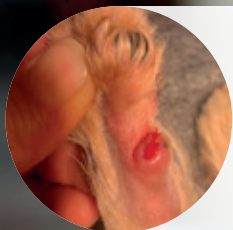
- ✓ Kertakäyttökäsineet
- ✓ Keittosuolaliuos
- ✓ Klooriheksidiinisaippua
- ✓ Haavaruisku
- ✓ Bakteereja sitovaa sidettä (Sorbact®)
- ✓ Pehmustevanua käärittäväksi
- ✓ Puuvillavanua
- ✓ Joustamatonta sideharsoa
- ✓ Itsekiinnittyvää joustavaa sidettä

Koirien ja kissojen haavojen hoito

Tassuhaavat

Tassuhaavat ovat yleisiä koirilla, joten ota tavaksi tarkistaa tassut ulkoilun jälkeen. Jos koira on juossut pelloilla tai pientareilla, se on voinut saada tätkiä varpaiden väliin. Ne voivat läpäistä varpaiden välisen ihon ja aiheuttaa paiseita. Ne tulee jättää eläinlääkärin hoidettaviksi.

Kynsivammat

Monet koiranomistajat epäroivät koiran kynsien leikkaamista, jolloin kynnet voivat kasvaa liian pitkiksi ja tarttua helposti johonkin. Jos kynsitasku vaurioituu, kynttä ei usein voida pelastaa, vaan eläinlääkärin on poistettava koko kynsi. Uuden kynnen kasvamisessa kestää kauan.

Ehkäise tassujen kipeytyminen

- ✓ Pidä kynnet lyhyiksi leikattuina.
- ✓ Leikkaa polkuanturoiden välissä kasvavat karvat lyhyiksi.
- ✓ Rasvaa kuivat ja halkeilevat polkuanturat.
- ✓ Tarkista tassut ulkoilun jälkeen.

Hammasvammat

Jos koiran kulmahampaasta on irronnut palanen, kyseessä on kiireellinen tilanne. Vie koira heti eläinlääkäriin, jotta hammas voidaan yrittää pelastaa.

Puruvammat

Jos koiraa on purrut toinen koira, se tulee usein viedä eläinlääkäriin, joka tarkistaa ja sitoo haavan ja määrää tarvittaessa antibiootteja.

Kissan pureman aiheuttamat haavat

Jos kissa on ollut tappelussa toisen kissan kanssa, tarkista, onko se saanut haavoja tai ovatko kynnet vahingoittuneet. Puremahaavoja on hankala havaita, ja niihin muodostuu helposti paiseita. Jos kissassa on pullistunut haava tai se vaikuttaa kipeältä, vie se eläinlääkäriin. Haava tulee huuhdella kunnolla, ja usein siihen laitetaan dreeni ensimmäisten päivien ajaksi, jotta mätä ja haavaneste pääsee valumaan ulos haavasta. Puhdista haava usein keittosuolaliuoksella, hiero haava-aluetta varovasti, jotta mahdollisen mätä pääsee ulos, ja pidä haava avoinna, kunnes se on parantunut sisältäpäin.

Metsästysvammat

Metsästyskoirat voivat saada vammoja metsästäessään, joten suojaliivin käyttö on suositeltavaa, erityisesti jos koira työskentelee etäämpänä. Pidä aina mukana ensiapuvästeitä: keittosuolaliuosta, bakteereja sitovaa sidettä ja liimasidettä. Alueilla, joilla liikkuu villisikoja, mukana on hyvä pitää myös muovikelmua. Jos villisika on hyökännyt koiran kimppuun, haava huuhdellaan huolellisesti keittosuolaliuoksella, sen ympärille kierretään muutama kierros muovikelmua ja koira viedään eläinlääkəriin.

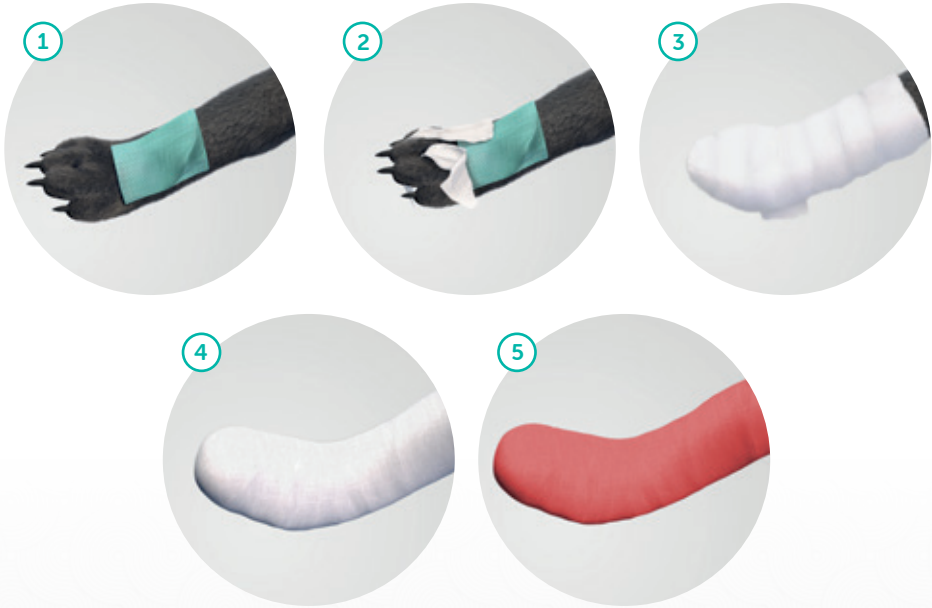
Raapimahaavat

Osa kissoista voi saada allergisen reaktion uudesta ruoasta tai kissanhiekasta. Sen varhaisia merkkejä ovat pilkut tai pienet haavat korvien edessä kohdassa, jossa turkki on harvempi. Alue voi kutista niin, että kissa raapii haavat auki, jolloin ne tulehtuvat helposti. Puhdista haavat ja laita kissalle kauluri. Jos haavat eivät parane, ota yhteyttä eläinlääkəriin.

Hot spot eli akuutti kostea ihottuma

Hot spot eli akuutti kostea ihottuma on yleinen vaiva kesäaikaan erityisesti pitkäkarvaisilla koirilla. Se voi johtua ihon pienestä haavasta tai naarmusta, ja kosteassa ympäristössä se voi johtaa bakteerien kasvuun. Aja turkki pois alueelta, sillä muuten alueen kokoa on hankala nähdä. Puhdista alue klooriheksidiinisaippualla ja levitä siihen rauhoittavaa voidetta. Laita koiralle kauluri, jotta se ei raavi tai nuole aluetta. Hot spot -ihottuma voi levitä nopeasti. Jos se havaitaan ajoissa, vaiva voidaan hoitaa puhdistamalla. Muussa tapauksessa koira tulee viedä eläinlääkärin hoidettavaksi.

Koirien ja kissojen haavojen hoitaminen

Tassun sitominen

1. Puhdista haava ja laita siihen bakteereja sitova kompressioside.
2. Laita puuvillakaistaleet varpaiden väliin ihoärsytyksen ehkäisemiseksi.
3. Kierrä puuvillasadetta tassun ympäri ja jonkin matkaa jalkaa ylöspäin.
4. Kierrä sideharsoa tassun ja jalan ympärille. Kiinnitä ihoteipillä.
5. Kierrä sidoksen ympärille kerros itsekiinnittyvää sidettä niin, että sidos peittyy kokonaan.

Vaihda sidos päivittäin tai eläinlääkärin ohjeiden mukaan.

Suojaa tassu suojuksella tai muovipussilla kostealla säällä ulkoiltaessa. Irrota suojuus heti tultaessa sisälle.

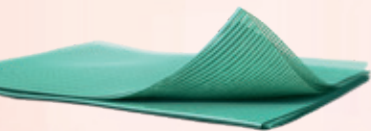

Tarvikkeet:

- ✓ Kertakäyttökäsineet
- ✓ Keittosuolaliuos
- ✓ Klooriheksidiinisaippua
- ✓ Haavaruisku
- ✓ Bakteereja sitovaa sidettä (Sorbact®)
- ✓ Puuvillavanua
- ✓ Sideharsoa
- ✓ Itsekiinnittyvää joustavaa sidettä
- ✓ Mahdollinen tassusuojaus ulkoilua varten

Sorbact® ehkäisee haavainfektiota

Bakteereja sitova Sorbact®-side ehkäisee ja hoitaa haavainfektioita vähentämällä mikro-organismien määrää. Haavapohjan bakteerit kiinnittyvät siteen pintaan ja poistuvat haavasta, kun side vaihdetaan. Sorbact® helpottaa haavan paranemisen prosessia vähentämällä bakteerien määrää, mutta siitä ei kuitenkaan vapaudu aktiivisia aineita haavaan.

Sitoo sekä tavallisia haavassa olevia mikro-organismeja (bakteereita ja sieniä) että moniresistenttejä bakteereita

Tavalliset haavojen mikro-organismit, kuten *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus species*, *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa* ja *Candida albicans* kiinnittyvät Sorbact®-siteen ainutlaatuiseseen pintaan. Sorbact® sitoo myös resistenttejä bakteereja, kuten MRSA-bakteereja (meticillin-resistent *Staphylococcus aureus*).

Helpottaa haavan paranemista

Kohonneet bakteeritasot nostavat infektioriskiä ja hidastavat haavan paranemista. Sorbact® vähentää bakteerimäärää turvallisella tavalla ja parantaa näin haavan paranemisedellytyksiä.

Ei vapauta aktiivisia aineita haavaan

- ✓ Parantaa haavan paranemisedellytyksiä
- ✓ Voidaan käyttää haavainfektioiden ehkäismiseen ilman käyttöaikarajoitusta
- ✓ Ei karenssiaikaa kilpailuissa

Ei tunnettuja riskejä vastustuskyvylle

Sorbact® sitoo mikro-organismeja ja ne poistuvat haavasta, kun side vaihdetaan. Sorbact® ei sisällä antimikrobiresistenssin mekanismeja.

Sorbact®-valikoima

Osoitetusti
tehokas

Itsehoitovalikoima apteekissa

- ✓ Sorbact® Compress
Erittäville syville ja pinnallisille haavoille
4 x 6 cm, 7 x 9 cm
- ✓ Sorbact® Absorption
Erittäville pinnallisille haavoille
7 x 9 cm
- ✓ Sorbact® Secure
Hieman erittäin pinnallisille haavoille
Vedenkestävä suojakalvo
5 x 7,2 cm, 8 x 10 cm

Eläinlääketukkujen valikoima

- ✓ Sorbact® Compress
4 x 6 cm, 7 x 9 cm
- ✓ Sorbact® Gel Dressing
7,5 x 7,5 cm, 7,5 x 15 cm
- ✓ Sorbact® Absorption Dressing
7 x 9 cm, 10 x 10 cm, 10 x 20 cm
- ✓ Sorbact® Foam Dressing
10 x 10 cm, 15 x 15 cm, 10 x 20 cm
- ✓ Sorbact® Foam Gentle Border
7,5 x 7,5 cm, 10 x 10 cm, 15 x 15 cm
- ✓ Sorbact® Superabsorbent
10 x 10 cm, 10 x 20 cm, 20 x 20 cm, 20 x 30 cm
- ✓ Sorbact® Surgical Dressing
5 x 7,2 cm, 8 x 10 cm, 8 x 15 cm, 10 x 20 cm,
10 x 25 cm, 10 x 30 cm, 10 x 35 cm
- ✓ Sorbact® Ribbon Gauze
1 x 50 cm, 2 x 50 cm, 5 x 200 cm, 10 x 200 cm

Katso Sorbact®-jälleenmyyjät ja lue lisää haavanhoidosta
osoitteesta sorbact.fi

